

VẤN ĐỀ GIẢNG DẠY CHỦ NGHĨA MARX TRONG CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC Ở HOA KỲ

TEACHING MARXISM IN UNIVERSITIES IN UNITED STATES OF AMERICA

TRƯỜNG PHI LONG^(*), TRẦN THỊ HOÀI THƯƠNG^(**)

^(*)Trường Đại học Kiến trúc Thành phố Hồ Chí Minh, *philong5582@gmail.com*

^(**)Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh

THÔNG TIN	TÓM TẮT
<p>Ngày nhận: 23/5/2021 Ngày nhận lại: 24/5/2021 Duyệt đăng: 30/6/2021 Mã số: TCKH-S02T6-B14-2021 ISSN: 2354 – 0788</p> <p>Từ khóa: Giảng dạy, Chủ nghĩa Marx, trường đại học.</p> <p>Key words: Teaching, Marxism, university.</p>	<p><i>Chủ nghĩa Marx đã và đang hiện diện trong giáo dục đại học ở Hoa Kỳ ngày càng được giới trẻ, giới chính trị gia quan tâm nghiên cứu. Vậy, chủ nghĩa Marx được giảng dạy như thế nào? Những khó khăn gặp phải cũng như các phương pháp được sử dụng trong nghiên cứu chủ nghĩa Marx là gì? Làm thế nào để sinh viên Mỹ có những thay đổi tư duy, đánh giá tích cực về những giá trị của chủ nghĩa Marx và chủ nghĩa xã hội? Đó là những nội dung cơ bản của bài viết.</i></p> <p>ABSTRACT <i>Marxism has been and is existed in higher education in the United States of America and is increasingly being studied by young people and politicians. So, how is Marxism taught? What are the difficulties encountered as well as the methods used in study of Marxism? How can American students change their thinking and positively evaluate the values of Marxism and socialism? Those are the basic contents of the article.</i></p>

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giảng dạy chủ nghĩa Marx-Lenin ở Việt Nam hiện nay có nhiệm vụ cơ bản đó là trang bị cho người học một hệ thống tri thức lý luận chính trị khoa học, định hướng lý tưởng cách mạng. Góp phần rất lớn thực hiện hiệu quả công tác giáo dục lý luận chính trị, tuyên truyền chống lại những luận điểm sai trái, bảo vệ tính cách mạng và khoa học của học thuyết Marx-Lenin.

Có thể mục đích của việc giảng dạy chủ nghĩa Marx trong các trường đại học ở Hoa Kỳ và Việt Nam không giống nhau. Những năm gần đây trong xã hội Hoa Kỳ vấn đề dân chủ xã hội

chủ nghĩa ngày càng được giới trẻ và nhiều chính trị gia đặc biệt quan tâm tìm hiểu. Sự thay đổi đó xuất phát từ những điều kiện của thực tiễn và có nguyên nhân từ phương pháp tiếp cận, nghiên cứu về chủ nghĩa Marx. Vậy chủ nghĩa Marx hiện diện và được giảng dạy như thế nào trong xã hội Hoa Kỳ?.

2. NỘI DUNG

2.1. Sự hiện diện của chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa Marx ở Hoa Kỳ

Trong thời kỳ nội chiến ở Hoa Kỳ (1861-1865), đó cũng là khoảng thời gian mà Karl Marx sống ở Anh. Sau cuộc cách mạng dân chủ

năm 1848 bị thất bại ở châu Âu, từ năm 1852 – 1862, Marx đã viết 350 bài, Engels viết 124 bài báo cho tờ New York Daily Tribune và đã viết chung 12 bài. Marx và Engels đã cho thấy họ đã theo dõi sát sao cuộc nội chiến ở Hoa Kỳ. Các ông cũng đã thể hiện quan điểm của mình bằng cách kêu gọi tổng thống Lincoln bãi bỏ chế độ nô lệ để giải phóng người lao động và coi đây là điều cần thiết để giành chiến thắng trong cuộc nội chiến [1]. Cuộc cách mạng dân chủ ở Đức 1848 bị đàn áp, nhiều người đã buộc phải rời bỏ nước Đức bạo lực và bất ổn để sang Hoa Kỳ và họ đã trở thành những thành viên tích cực trong phong trào bãi bỏ chế độ nô lệ ở Hoa Kỳ. Trong đó, có Joseph Weydemeyer một trung tá trong quân đội của phe Liên minh, một người Marxist, ông là người đầu tiên xuất bản các tác phẩm của Marx và Engels tại Hoa Kỳ [2]. Cùng với sự phát triển của phong trào cách mạng vô sản trên thế giới chủ nghĩa Marx dần được biết đến nhiều hơn trong xã hội Hoa Kỳ.

Viện Gallup Hoa Kỳ là một công ty chuyên thực hiện các cuộc thăm dò dư luận uy tín trên toàn thế giới. Từ năm 2010-2019, Gallup đã bắt đầu tiến hành khảo sát về quan điểm của người Mỹ về chủ nghĩa xã hội. Qua khảo sát hơn 1500 người về quan điểm của họ đối với chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa tư bản. Kết quả những người đánh giá cao về giá trị của chủ nghĩa xã hội nằm trong khoảng từ 35%-39% trong suốt 9 năm. Số liệu khảo sát năm 2018 cho thấy: 51% giới trẻ là những người từ 18 đến 29 tuổi và 57% số người theo đảng Dân chủ có xu hướng tích cực với chủ nghĩa xã hội [3].

Trong chính trường Hoa Kỳ, những năm gần đây xuất hiện một số chính trị gia nổi bật có tư tưởng xã hội chủ nghĩa và đề xuất các chính sách mang màu sắc chủ nghĩa xã hội trong các chiến dịch tranh cử của mình. Thượng nghị sĩ Bernie Sanders của tiểu bang Vermont là một trong số đó, trong mùa tranh cử năm 2016 với các chính sách như miễn phí giáo dục đại học và chăm sóc sức khỏe. Bà Alexandria Ocasio-

Cortez, một người theo chủ nghĩa xã hội thuộc đảng Dân chủ, đã giành được đề cử của đảng Dân chủ cho một ghế ở Hạ viện.

Chính những hoạt động chính trị của các chính trị gia có khuynh dân chủ xã hội chủ nghĩa đã làm cho từ khóa “Chủ nghĩa xã hội” là từ được tìm kiếm nhiều nhất năm 2015 trên Merriam-Webster. Theo từ điển trực tuyến này, ứng cử viên đảng Dân chủ Bernie Sanders đã làm tăng 169% số lượt tra cứu. Ông Peter Sokolowski - tổng biên tập nói: “Chủ nghĩa xã hội đã ở gần đầu danh sách tra cứu từ điển trực tuyến của chúng tôi trong vài năm qua. Tuy nhiên, sự tìm kiếm về chủ nghĩa xã hội còn tăng cao hơn các năm trước, bắt đầu với các sự kiện tranh cử vào tháng bảy cho Bernie Sanders, duy trì ở mức cao trong suốt những tháng tiếp theo và tăng vọt trở lại sau cuộc tranh luận Dân chủ đầu tiên vào tháng Mười” [4].

Theo dữ liệu từ Open Syllabus Project, một dự án sử dụng thuật toán máy tính quét dữ liệu từ các website giáo dục công khai về những bài giảng được đưa vào phân tích chủ yếu ở Mỹ. Trong khoảng thời gian từ khoảng thập kỷ trước đến nay cho thấy tác phẩm Tuyên ngôn Đảng Cộng sản của Karl Marx là cuốn sách được sử dụng nhiều nhất trong chương trình giáo dục các trường cao đẳng, đại học ở Hoa Kỳ [5]. Ở vị trí dẫn đầu, tác phẩm Tuyên ngôn Đảng Cộng sản bất ngờ bỏ xa cuốn sách ở vị trí thứ hai là “Wealth of Nations” của nhà kinh tế học Adam Smith, người được mệnh danh là cha đẻ của ngành kinh tế học với 3189 lượt và 99,7 điểm.

Trong cuộc chạy đua vào nhà Trắng năm 2020, chủ nghĩa xã hội còn được phản ánh trong các phát biểu, tranh luận của các ứng cử viên tranh cử tổng thống Mỹ. Nhưng trước đó vào tháng 9 năm 2019 tại Liên Hợp Quốc, tổng thống Trump đã có những lý lẽ chỉ trích chủ nghĩa xã hội và khẳng định “nước Mỹ sẽ không bao giờ là nước chủ nghĩa xã hội”. Trong lời phát biểu kéo dài 35 phút này, theo một số hãng truyền thông của Hoa Kỳ, đó là “một phát súng được

che đậy mông manh nhắm vào một số ứng cử viên đang tìm kiếm đề cử tổng thống năm 2020 của đảng Dân chủ” [6]. Việc chống lại chủ nghĩa xã hội được xem là một phần trong chiến dịch tranh cử của tổng thống Trump. Ông tìm cách biến những người theo chủ nghĩa xã hội dân chủ như Sanders, Alexandria Ocasio-Cortez trở thành đối tượng công kích. Ngày 24/8/2020, Trump và các thành viên đảng Cộng hòa đã từng công khai lập luận rằng đối thủ cạnh tranh trong cuộc bầu cử là ứng cử viên của đảng Dân chủ Joe Biden sẽ mang lại chủ nghĩa xã hội cấp tiến cho Mỹ [7]. Nói cách khác, Trump đã cố gắng gắn nhãn Biden và Đảng Dân chủ là "xã hội chủ nghĩa" trong khi Biden nói rằng: "Tôi đánh bại chủ nghĩa xã hội, tôi đánh bại những người theo chủ nghĩa xã hội, trông tôi có giống một người xã hội chủ nghĩa cấp tiến không?" [8].

2.2. Chủ nghĩa Marx được giảng dạy tại Mỹ như thế nào?

Chủ nghĩa Marx đã và đang hiện diện trong giáo dục đại học Hoa Kỳ và dần được tháo bỏ bởi những rào cản và định kiến chính trị. Đây là môn học không phổ biến trong tất cả các trường đại học. Nhưng với vị trí là môn học tự chọn (một số ngành học thì học phần chủ nghĩa Marx được coi là học phần chuyên ngành) với thời lượng 4 tín chỉ nó đã hiện diện trong các trường đại học ở Hoa Kỳ hơn 30 năm qua. Các vấn đề được nghiên cứu khá toàn diện thông qua các tác phẩm kinh điển của Chủ nghĩa Marx. Sự hiện diện đó không phải với khát khao sẽ có một chủ nghĩa xã hội ở Hoa Kỳ hay sẽ đào tạo ra những thế hệ thanh niên với lý tưởng cách mạng vô sản phấn đấu cho công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nơi đây. Mà trên hết, nó thể hiện tư duy khai phóng, khách quan, khoa học trong giáo dục đại học. Nghiên cứu chủ nghĩa Marx còn thể hiện bản chất xã hội, là bằng chứng thuyết phục cho thấy quyền tự do dân chủ tư sản. Tuy nhiên, nó đang tạo nên sự chuyển biến về mặt nhận thức của nhiều người Mỹ. Số liệu của viện Gallup cho thấy: Có đến 51% giới trẻ có những suy nghĩ tích

cực về chủ nghĩa xã hội và con số này là 57% trong đảng Dân Chủ; Chủ yếu là những người da màu hoặc những người dân nhập cư.

Giảng dạy chủ nghĩa Marx tại Hoa Kỳ đang gặp phải không ít những khó khăn và thách thức đánh vào sự kiên nhẫn và thậm chí lòng tự trọng của người giảng viên. Công việc của họ không chỉ là truyền bá tri thức của chủ nghĩa Marx mà còn phải đối diện với những tư tưởng phản bác gay gắt từ nhiều sinh viên. Nguyên nhân có từ những ký ức buồn, khó quên của họ hoặc bố, mẹ họ từ chính đất nước họ đã từng sống [9]. Dù có những rào cản, định kiến xã hội, nhưng chủ nghĩa Marx đã và đang đến với người học theo đúng nghĩa một môn khoa học. Sau đây là một số phương pháp mà giảng viên ở Hoa Kỳ thường sử dụng trong giảng dạy chủ nghĩa Marx.

2.2.1 Phân loại những trở ngại từ phía người học mà giảng viên phải đối mặt

Hợp chúng quốc Hoa Kỳ là nước có 50 bang và tiểu bang, nhiều sắc tộc và tôn giáo. Từ kinh nghiệm của người giảng dạy, họ có cách phân loại người học, phân loại những trở ngại từ phía người học mà giảng viên phải đối mặt. Từ đó, giảng viên với tư cách là người hướng dẫn họ tìm hiểu chủ nghĩa Marx sẽ có chiến lược và phương pháp sư phạm hiệu quả để đạt đến mục đích là truyền đạt tri thức của Marx.

Tại Miami được xem là trung tâm của cộng đồng người Cuba lưu vong ở Hoa Kỳ, Bryant W. Sculos (giảng viên trường Florida International University) và Sean N. Walsh (giảng viên trường Capital University) gặp những nhóm sinh viên đã hình thành tư tưởng mặc định mang tính thù địch, hiểu lầm và bóp méo với chủ nghĩa Marx. Trước khi giảng dạy giảng viên phải tiến hành phân loại thành 3 nhóm như sau: 1) Những người có suy nghĩ tư tưởng của chủ nghĩa Marx là cơ sở lý luận để hình thành chính sách ở Cuba mà lợi ích kinh tế trước đó của gia đình họ bị ảnh hưởng nghiêm trọng buộc phải sống lưu vong ở Hoa Kỳ; 2) Những người không thiện cảm với chủ nghĩa Marx bởi họ cho rằng, bản chất tự

nhiên của con người không thể dẫn đến xã hội tốt đẹp mà Marx đã chỉ ra; 3) Những người cho rằng lập luận của Marx về chủ nghĩa cộng sản trên lý luận là tuyệt vời, nhưng không thực tế và không khả thi trong thực tiễn chính trị mà họ được biết.

Giới thiệu cho sinh viên những thành tựu tích cực của chế độ Fidel Castro so với chế độ Batista và các chế độ trước đó như: tăng cường giáo dục, xoá nạn mù chữ; tăng chất lượng và sự tiện ích của các dịch vụ chăm sóc sức khỏe cơ bản; tăng sản lượng nông nghiệp và giảm nghèo đói cho người lao động. Đôi lúc những điều trên là chưa đủ để xoá bỏ những định kiến. Đặc biệt đối với một số bạn trẻ có suy nghĩ rằng chủ nghĩa tư bản tạo động lực tốt cho sự phát triển kinh tế.

Giảng viên cũng có thể đặt câu hỏi trực tiếp trước khi đi vào nội dung lý luận của chủ nghĩa Marx: “Chủ nghĩa tư bản là gì?” hay “Đặc điểm trung tâm của chủ nghĩa tư bản là gì?”. Câu trả lời của sinh viên thường là: Chủ nghĩa tư bản mang đặc trưng là thị trường tự do và sự can thiệp tối thiểu của chính phủ. Nói cách khác, các sinh viên thường bày tỏ quan điểm phổ biến rằng chủ nghĩa tư bản đồng nhất với một số loại tự do. Nút thắt này thường được tháo gỡ bằng các ví dụ về hệ thống chính trị vừa độc tài vừa tư bản chủ nghĩa ở: Chile, Argentina, các chế độ phát xít Đức và Ý, Nhật... Khi nút thắt này được tháo bỏ thì Sculos và Walsh mới giới thiệu điều mà Marx coi là bí mật của nền sản xuất tư bản chủ nghĩa - giá trị thặng dư. Theo Bryant W. Sculos và Sean N. Walsh bất chấp sự phức tạp của ba tập trong bộ Tư bản, sinh viên xuất thân từ tầng lớp trung lưu trở xuống, thường nhanh chóng nắm bắt được khái niệm này, vì nó dễ dàng quan sát được trong cuộc sống của chính họ.

Không phải lớp học nào sinh viên cũng xuất thân từ tầng lớp trung lưu trở xuống như tại Miami. Theo Bertell Ollman giáo sư Chính trị học tại đại học New York, ông được đánh giá là nhà triết học Marxist và biện chứng lỗi lạc, người có kinh nghiệm giảng dạy về chủ nghĩa

Marx trong các khoá đại học và sau đại học tại Đại học New York (New York University), Đại học Columbia (Columbia University), Cao đẳng Union (Union College) và Đại học Tự do của New York (Free University of New York)- ông đã chia sẻ kinh nghiệm của ông trong việc giảng dạy chủ nghĩa Marx [10]. Theo ông, có ba vấn đề chính mà bất kỳ giảng viên đại học nào về chủ nghĩa Marx phải đối mặt: Ý thức hệ tư sản của sinh viên, đặc biệt là những sinh viên chưa có trải nghiệm liên quan đến lao động và việc làm; hệ tư tưởng và xã hội là một phần của môi trường đại học ở Hoa Kỳ; sự vắng mặt của phong trào xã hội chủ nghĩa quan trọng.

Những khó khăn mà họ đưa ra là không giống nhau, để có phương hướng, chiến lược sư phạm, giải pháp sư phạm một cách có hiệu quả. Việc tháo gỡ những rào cản này là vô cùng cấp thiết, nếu người giảng viên không xử lý khéo léo ngay từ đầu tức là người giảng viên đã đánh mất cơ hội quý giá để sinh viên có sự hiểu biết thực sự và đích thực về chủ nghĩa Marx. Để đưa ra một giải pháp thuyết phục giải quyết một cách có hiệu quả các khó khăn ở trên, đòi hỏi trình độ, kiến thức và vốn hiểu biết sâu rộng về lịch sử kinh tế, chính trị và vốn sống phong phú của người giảng viên giảng dạy chủ nghĩa Marx.

2.2.2 *Truyền đạt khách quan tinh thần cách mạng của chủ nghĩa Marx*

Trong các chức năng của chủ nghĩa Marx, ngoài chức năng nhận thức còn có chức năng thực tiễn mà chức năng thực tiễn cách mạng gắn với cuộc đấu tranh giải phóng con người, vì mục đích tiến bộ trên thế giới. Chủ nghĩa Marx là một lý thuyết cách mạng. Marx đã từng nói “*Các nhà triết học đã giải thích thế giới theo nhiều cách khác nhau, vấn đề là cải biến thế giới*” [11]. Những phân tích của Marx thường được dùng để đánh thức ý thức giai cấp và bản lĩnh chính trị về những vấn đề trong xã hội tư bản chủ nghĩa. Một số bài viết từ năm 1978 trong Tạp chí giáo viên cấp tiến (The Radical Teacher) nhận định rằng việc giảng dạy chủ nghĩa Marx, không chỉ đơn

giản là sử dụng phân tích lý thuyết Marxist mà còn là để đánh thức ý thức về sự áp bức của giai cấp, giới tính, chủng tộc và văn hóa cũng như đánh thức ý chí, bản lĩnh và tinh thần sẵn sàng làm việc cho một xã hội dân chủ, phi giai cấp của người học [12]. Theo Bertell Ollman, khi dạy đặc biệt chú trọng đến lý thuyết đấu tranh giai cấp của Marx. Chủ nghĩa Marx là sự phân tích về chủ nghĩa tư bản được tổ chức một cách chặt chẽ bởi các thuật ngữ, trong đó có thuật ngữ quan trọng nhất là giai cấp. Giai cấp cho phép chúng ta xem xét sự tương tác giữa con người với nhau trên cơ sở lợi ích xuất phát từ quan hệ khác biệt của con người với phương thức sản xuất hiện tại. Lý thuyết về đấu tranh giai cấp chứa đựng ý tưởng rằng các cá nhân, cùng với giai cấp của họ có thể biến đổi các quan hệ xã hội hiện có. Ollman đã giới thiệu cho người học có thể hiểu mức độ mà một cá nhân là một sản phẩm xã hội và họ vượt qua các điều kiện hiện tại để trở thành cá nhân có khả năng tạo ra một tương lai mới và tốt đẹp hơn.

Để có thể giảng dạy chủ nghĩa Marx cho sinh viên có hệ tư tưởng tư sản, Bertell Ollman bắt đầu từ nhận thức rằng hệ tư tưởng tư sản vừa là biểu hiện của tình hình thực tế vừa là sản phẩm của những nỗ lực có ý thức nhằm vận dụng sự hiểu biết của con người để hiểu đúng về các quá trình tư bản chủ nghĩa. Theo ông, hệ tư tưởng tư sản tuy có tính hệ thống nhưng nó cũng chưa hoàn thiện, không nhất quán, mâu thuẫn. Nó không thống nhất quan điểm với một số môn khoa học xã hội, một trong số đó là chủ nghĩa Marx. Trong lớp học của mình, Bertell Ollman luôn khẳng định rằng hệ tư tưởng tư sản cũng được tạo thành từ một số chân lý (hay một ít trong số đó là những ý tưởng không sai), mà chẳng qua là bị giới hạn bởi những điều kiện mà người nói hoặc người viết không biết rằng những điều đó được sử dụng để phục vụ lợi ích của giai cấp tư sản. Theo cách này, hệ tư tưởng tư sản nên bị vượt lên thay vì bị phủ nhận hoàn toàn. Ông nhấn mạnh, những giá trị mà chủ nghĩa tư

bản có được là do sự đảo ngược, qua ví dụ của Marx bằng hình ảnh của nhân vật Luther trong thần thoại La Mã Cacus, người đã đánh cắp con bò bằng cách kéo chúng lùi vào hang để làm cho nó có vẻ như chúng đã đi ra ngoài từ cái hang của mình. Tuy nhiên không phải giảng viên nào ở Hoa Kỳ cũng có thể truyền đạt về lý tưởng cách mạng của Marx như Bertell Ollman.

Khoa Xã hội học tại đại học California, được công nhận là đơn vị có thể mạnh trong việc nghiên cứu định lượng và định tính các vấn đề xã hội. Một số giảng viên giảng dạy chủ nghĩa Marx tại đây chia sẻ kinh nghiệm của họ trong việc giảng dạy chủ nghĩa Marx với tư cách là một môn học mang tính xã hội. Họ đặt ra câu hỏi “Ai đào tạo ra nhà cách mạng cho xã hội?”, câu trả lời nó phải đến từ chính thực tiễn của cuộc sống. Sinh viên là một nhân tố quan trọng đến với hành trang tri thức về chủ nghĩa Marx, người giảng dạy chủ nghĩa Marx là người cần giới thiệu các khái niệm của chủ nghĩa Marx để nó tiệm cận gần hơn với thực tiễn ở thế kỷ XXI, để người học hiểu được những tri thức đó. Một ví dụ trong số đó là xem xét chủ nghĩa tư bản và cuộc khủng hoảng môi trường hiện nay. Hoặc người giảng viên có thể bắt đầu bằng cách đào sâu hơn về sự áp bức của con người. Ví dụ, lý thuyết của chủ nghĩa Marx rất quan trọng khi xem xét vấn đề chủng tộc và phân biệt chủng tộc ở Hoa Kỳ. Thể chế phân biệt chủng tộc là sự hợp pháp hoá của các quan hệ phân biệt chủng tộc. Giá trị thặng dư mang tính chủng tộc được xem là đặc trưng của hệ thống tư bản Mỹ. Trong lịch sử, tư bản Mỹ đã nô dịch, áp bức hàng ngàn người thông qua chế độ nô lệ để làm cho nền kinh tế của Hoa Kỳ có thể vận hành. Vì vậy, câu trả lời cho câu hỏi ban đầu “Ai là người giáo dục người cách mạng?” đó là “sinh viên tự giáo dục mình” vai trò của người giảng viên là phải biết tạo ra tình huống để sinh viên đưa ra những câu hỏi phản biện.

2.2.3. Sử dụng linh hoạt và hiệu quả các phương pháp giảng dạy tích cực

Phương pháp dạy học phát hiện và giải quyết vấn đề: Bằng việc phân loại sinh viên để thấy những định kiến của người học, giảng viên giảng dạy chủ nghĩa Marx không xem đó là rào cản hay trở ngại, mà ngược lại họ đã xem đó là một cơ hội để tiếp cận và thu hút người học. Nói như Rubinstein từng nói: “Tư duy chỉ bắt đầu khi xuất hiện tình huống có vấn đề” [13].

Tại Miami, các sinh viên Mỹ gốc Cuba đã thể hiện thái độ tiêu cực khi giảng viên nói về chủ nghĩa Marx, tiêu cực đến mức họ tỏ thái độ “buồn nôn hoặc tệ hơn”. Bryant W. Sculos và Sean N. Walsh không cảm thấy khó chịu trước thái độ ấy, thậm chí hai ông còn mong được nhìn thấy biểu hiện này của sinh viên trong lớp học của mình. Họ đã đưa ra một thách thức ngay từ đầu, đó là nếu sinh viên tìm thấy bằng chứng cụ thể bằng văn bản trong các tác phẩm của Marx nói về các hành động như bỏ tù các đối thủ chính trị, công nghiệp hóa nên tiến hành theo các chủ trương độc đoán thì sinh viên sẽ nhận được điểm mười. Sinh viên đã rất háo hức muốn chứng minh giảng viên sai, tuy nhiên mặc dù thử thách đó đã được đưa ra nhiều lần nhưng chưa có một sinh viên nào có thể đưa ra các lý luận của Marx nói đến những điều như vậy.

Phương pháp sư phạm lấy người học làm trung tâm: Phương pháp sư phạm lấy người học làm trung tâm được coi là một chiến lược của giáo dục Hoa Kỳ từ những năm 70 của thế kỷ XX. Những giảng viên giảng dạy chủ nghĩa Marx đã lập luận rằng hoạt động dạy và học vốn dĩ là mối liên hệ tương tác biện chứng giữa sinh viên và giảng viên về cả mặt lý luận và thực tiễn. Bertell Ollman dường như không quan tâm đến mô hình giảng dạy lấy sinh viên làm trung tâm. Vì theo ông: Sự hiểu biết đúng đắn về chủ nghĩa Marx... Tự động dẫn đến sự chấp nhận nó. Công việc của giảng viên theo quan điểm của Ollman, chỉ đơn giản là sử dụng tất cả sức mạnh giải thích của bài giảng để truyền đạt sự hiểu biết đó [14].

Với hai phát hiện là chủ nghĩa duy vật lịch sử và học thuyết giá trị thặng dư, chủ nghĩa Marx

đã đặt nền móng cho sự nghiệp giải phóng giai cấp và giải phóng con người khỏi mọi áp bức, bóc lột và tha hóa. Điều này nó phù hợp với những điều tốt đẹp, lương tri, đạo đức, nhân văn cao cả của loài người. Thay vì xem sinh viên làm trung tâm, giáo sư Ollman cho rằng nền tảng đạo đức của người học được xem là điểm trung tâm của người học, nền tảng đạo đức đó đến từ giáo dục, tôn giáo, gia đình, xã hội... và người giảng dạy chủ nghĩa Marx nên làm cho sinh viên nhận ra rằng nền tảng đạo đức mà họ có được không phù hợp với bản chất bóc lột và bất công của chủ nghĩa tư bản mà nó phù hợp với các nguyên tắc bình đẳng của chủ nghĩa Marx [9].

Phương pháp nêu ý kiến: Phương pháp nêu ý kiến thay vì trên bảng, Bertell Ollman đã yêu cầu sinh viên ghi lên giấy trong 15 phút về lý do tại sao họ là người theo chủ nghĩa Marx hoặc không phải là người theo chủ nghĩa Marx. Thay vì thu thập những giấy tờ này, ông yêu cầu sinh viên giữ chúng cho đến cuối học kỳ và xem đây như một phụ lục cho các bài thi học kỳ của họ. Việc này để thu hút sinh viên tham gia môn học, khiến họ nhận ra rằng chủ nghĩa Marx thuộc về cuộc sống của họ và do đó họ cũng là một phần của môn học. Đây là cách để sinh viên nhận thức càng sớm càng tốt về những phản đối chính của họ đối với chủ nghĩa Marx là có hợp lý và chính xác hay không? để sinh viên có thể tự suy ngẫm về những phản đối đó và tự kiểm tra chúng trong các bài học và trong các cuộc thảo luận trên lớp.

Phương pháp trò chơi sư phạm: Giảng dạy chủ nghĩa Marx là giảng dạy lý thuyết của thế kỷ 19 cho thế hệ thế kỷ XXI, để thế hệ này có thể hiểu được những khái niệm trừu tượng như: “Quyền sở hữu tư nhân về tư liệu sản xuất”, “xã hội không giai cấp” và “Cạnh tranh kinh tế”... Theo cách hấp dẫn hơn nên cho người học trải nghiệm một phần nào đó cảm xúc bằng các trò chơi. Giảng dạy chủ nghĩa Marx với kẹo ngọt là một kinh nghiệm thú vị, bằng cách cho ba sinh viên trong lớp 10 cái kẹo, số sinh viên còn lại chỉ cho ba cái. Sinh viên có ý kiến: “Điều đó không

công bằng” và “Tại sao họ nhận được nhiều hơn?” những bình luận tràn ngập lớp học, giảng viên ghi lại những lời phàn nàn của họ, trong khi những sinh viên có nhiều kẹo thì há hê hơn. Sau đó, các sinh viên sẽ oẳn tù tì với nhau và người thua phải nhường kẹo cho người chiến thắng. Khi một sinh viên hết kẹo, họ được hướng dẫn ngồi xuống và xem. Giảng viên phải lưu ý các khiếu nại của sinh viên. Các sinh viên còn lại tiếp tục chơi cho đến khi chỉ còn một số sinh viên còn lại kẹo. Giảng viên hỏi sinh viên một số câu hỏi liên quan đến trải nghiệm của họ. Bạn cảm thấy thế nào khi bắt đầu trò chơi? Bạn cảm thấy thế nào khi hết kẹo và phải ngồi xuống? Bạn có thể sử dụng chiến thuật nào để trở lại trò chơi? (Ăn cắp, mặc cả, mua chuộc ai đó, nói dối...). Trò chơi có công bằng không? Giảng viên có thể làm gì để công bằng và có nên làm điều đó không? Một lần nữa, hãy ghi lại phản hồi của sinh viên. Sau đó thảo luận về lý thuyết cộng sản của Karl Marx, được hỗ trợ bởi một sơ đồ hiển thị song song các điểm chính của chủ nghĩa tư bản như đấu tranh giai cấp, cuộc nổi dậy của công nhân, chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản. Trong phương pháp này người giảng viên đã giới thiệu hệ thống chủ nghĩa tư bản có ba điểm: Sở hữu tư nhân đối với tư liệu sản xuất (sinh viên bắt đầu bằng kẹo của riêng họ); Tự do cạnh tranh (sinh viên chơi oẳn tù tì) kết quả là các tầng lớp kinh tế không bình đẳng (một số sinh viên thắng, hầu hết thua). Cuộc đấu tranh giai cấp diễn ra trong những lời phàn nàn của sinh viên và cuộc nổi dậy của công nhân thông qua những câu trả lời của họ về cách họ có thể quay trở lại trò chơi và tranh luận về tính công bằng của trò chơi. Giới thiệu chủ nghĩa xã hội bằng cách thông báo cho cả lớp rằng giảng viên là chính phủ, đã quyết định thu thập tất cả kẹo và phân phối lại nó một cách bình đẳng. Những người với hai bàn tay trắng vui mừng trong khi những người đã có nhiều kẹo trước đó lên tiếng phàn nàn. Hãy hỏi sinh viên cảm thấy thế nào? Liệu hành động đó có công bằng không. Sau đó,

tiến tới đặc điểm chủ nghĩa xã hội: Quyền sở hữu của chính phủ (giảng viên thu kẹo), mục tiêu là mang lại bình đẳng kinh tế (giảng viên phân phối lại kẹo như nhau), hướng tới một xã hội không giai cấp (sinh viên bây giờ đều có số lượng kẹo như nhau). Điều đó đã dẫn người học đến chủ nghĩa cộng sản: Mục tiêu của một xã hội không giai cấp đạt được (sinh viên sẽ từ chối chơi lại trò chơi và chọn cách chia sẻ kẹo ngay từ đầu) và không cần sự điều hành của chính phủ (không cần sự giám sát của giáo viên nữa) [15].

Những phương pháp nêu trên, có thể còn nhiều khuyết điểm và có thể không khả thi để áp dụng được với tất cả các lớp học chủ nghĩa Marx. Nhưng điều quan trọng nhất trong việc tìm hiểu các phương pháp dạy học trên đó là: Lý luận của Marx được rút ra từ lịch sử của sự phát triển xã hội, rất thú vị và sâu sắc; vai trò của người giảng viên là làm cho nó trở nên sống động để người học thấy bản thân mình có mối liên hệ với những vấn đề được học, khi đó người học sẽ thích chủ nghĩa Marx.

3. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 thì việc dạy và học chủ nghĩa Marx-Lenin hiện nay đang được đặt ra với nhiều thuận lợi và thử thách. Nhiệm vụ của giảng viên là phải thường xuyên đổi mới phương pháp giảng dạy nhằm phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học; biết chuyển hóa những lý luận trừu tượng, khó hiểu, phức tạp thành những vấn đề đơn giản, dễ tiếp thu giúp người học có thể nắm bắt được bản chất của vấn đề và vận dụng vào thực tiễn. Nghiên cứu cách thức, phương pháp giảng dạy chủ nghĩa Marx trong các trường đại học ở Hoa kỳ có nhiều ý nghĩa quan trọng trong việc đúc kết kinh nghiệm, tiếp thu, cải tiến và áp dụng cho phù hợp với điều kiện, bối cảnh giáo dục ở Việt Nam hiện nay. Đây là dữ liệu thực tiễn khách quan để minh chứng cho sức sống bền bỉ của chủ nghĩa Marx, củng cố thêm cho người học niềm tin vào con đường mà Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng ta đã lựa chọn. Cho

đến nay khi nhân loại bước vào thập niên thứ hai của thế kỷ XXI thì chủ nghĩa Marx vẫn là học thuyết khoa học và cách mạng, không ngừng được quan tâm nghiên cứu, giảng dạy một cách nghiêm túc và sâu sắc ở nhiều nước trên thế giới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Donny Schraffenberger (2009), *Karl Marx and the American Civil War*, <https://isreview.org/issue/80/karl-marx-and-american-civil-war>, truy cập ngày 24/5/2021.
- [2] Al Ronzoni (2020), *The Republican Party's Red Roots*, <https://medium.com/@aronzonijr/the-republican-partys-red-roots-c0ff3155c08b>, truy cập ngày 28/5/2021.
- [3] Kathleen Elkins (2018), *Most young Americans prefer socialism to capitalism, new report finds*, <https://www.cnbc.com/2018/08/14/fewer-than-half-of-young-americans-are-positive-about-capitalism.html>, truy cập ngày 29/5/2021.
- [4] Alison Flood (2015), "*Socialism*" the most looked-up word of 2015 on Merriam-Webster, *The guardian*, <https://www.theguardian.com/books/2015/dec/16/socialism-most-looked-up-word-2015-merriam-webster-bernie-sanders>, truy cập ngày 10/6/2021.
- [5] Tom Bemis (2016), *Karl Marx is the most assigned economist in U.S. college classes*, *The Margin*, <https://www.marketwatch.com/story/communist-manifesto-among-top-three-books-assigned-in-college-2016-01-27>, truy cập ngày 10/6/2021.
- [6] Brett Samuels (2019), *Trump blasts socialism as 'destroyer of societies' in UN address*, <https://thehill.com/homenews/administration/462776-trump-blasts-socialism-as-destroyer-of-societies-in-un-address>, truy cập ngày 10/6/2021.
- [7] Joseph Axe, Jeff Mason, Trump (2020), Fellow Republicans argue Biden will bring radical socialism to US, <https://www.reuters.com/article/us-usa-election-convention-idUSKBN25K0EQ>, truy cập ngày 11/6/2021.
- [8] I.S. Group (2020), Capitalist Crisis and the 2020 Elections, <https://independentsocialistgroup.org/2020/11/16/capitalist-crisis-and-the-2020-elections/>, truy cập ngày 11/6/2021.
- [9] Bryant W. Sculos & Sean N. Walsh, (2015), *Marx in Miami: Reflections on Teaching and the Confrontation with Ideology*, <https://digitalcommons.fiu.edu/classracecorporatpower>, truy cập ngày 11/6/2021.
- [10] Bertell Ollman (1978), *Social and Sexual Revolution: Essays on Marx an Reich*, Montréal.
- [11] C.Marx và Ăng-ghen (1980), *C.Mac và Ăng-ghen: Tuyển tập*, tập 11, Hà Nội, Nxb Sự thật.
- [12] Lennard Davis, Brent Harold, Richard Ohmann, Barry Phillips and Jack Weston (1978), *A Guide to Marxist Teaching in Traditional Courses*, <https://www.jstor.org/stable/20709101>, truy cập ngày 18/9/2020.
- [13] Nguyễn Thị Minh Phượng, Phạm Lê Thuý, Lê Việt Chung (2019), *Cẩm nang phương pháp sư phạm*.
- [14] Brent Harold (1978), "*Issues in Marxist Teaching*," *The Radical Teacher*.
- [15] Tusclasesparticulares.com,2020, <https://www.tusclasesparticulares.com/blog/how-teach-marx-theory-communism-with-sweets>, truy cập ngày 16/6/2021.
- [16] Alison Flood (2015), "*Socialism*" the most looked-up word of 2015 on Merriam-Webster, <https://www.theguardian.com/books/2015/dec/16/socialism-most-looked-up-word-2015-merriam-webster-bernie-sanders>, truy cập ngày 12/6/2021.